

ÖZEL SİRKÜLER

AYLIK EKONOMİ BÜLTENİ

(Aralık 2024)

GİRİŞ

01 Aralık-31 Aralık 2024 tarihleri arasında meydana gelen ekonomik gelişmeleri ele aldığımız bültende, bu dönemde açıklanan makroekonomik göstergelerle birlikte öncü göstergeler olarak adlandırılan veriler tabloda geçmiş yıllarla/aylarla kıyaslamalı olarak verilmiş, büyüme, işsizlik, cari açık, enflasyon ve öncü göstergeler açısından uygulanan ekonomi politikalarıyla uyumlu ve olumlu yönde gerçekleşenler yeşil, uygulanan ekonomi politikalarıyla uyumlu olsa bile ülke ekonomisinin büyümesi ve gelişmesi açısından olumsuz olanlar kırmızı ile işaretlenmiş ve yorumlanmıştır. Her veri sadece olumlu veya sadece olumsuzluk içermeyebilir, olumlu ve olumsuz yönlerin birlikte ele alınıp, kısa, orta ve uzun vadeli seyrine de bakılmalıdır.

A. MAKRO EKONOMİK VE ÖNCÜ GÖSTERGELER

MAKROEKONOMİK GÖSTERGELER

	2022	2023	2024/MART	2024/HAZİRAN	2024/EYLÜL	2024/EKİM	2024/KASIM
BÜYÜME							
GSYH (Yılbaşından itibaren USD) (geçen yılın aynı ayına göre %) TÜİK	906 milyar USD (%5,5)	1,1 trilyon USD (%4,5)	285,5 milyar USD (%5,7)	594,8 milyar USD (% 2,5)	952,8 milyar USD (%2,1)		
İSTİHDAM							
İşsizlik Oranı (MA) (TÜİK)	10,30%	8,80%	8,60%	9,20%	8,60%	8,80%	
İstihdam Oranı (İstihdam edilenlerin çalışabilir nüfusa oranı) TÜİK	48,20%	48,90%	49,50%	49,30%	49,70%	49,90%	
Atıl İşgücü Oranı (MA) (Zamana bağlı eksik istihdam+potansiyel işgücü+işsizler) TÜİK	21,40%	24,70%	24,10%	29,20%	25,60%	27,60%	
ÖDEMELER DENGESİ							
Ödemeler Dengesi (Yıllıklandırılmış cari açık) TCMB	49 milyar USD	45,1 milyar USD	26,9 milyar USD	20,7 milyar USD	9,6 milyar USD	7,6 milyar USD	
İhracat (Ticaret Bak.) kümülatif	254,2 milyar USD	255,8 milyar USD	63,6 milyar USD	125,4 milyar USD	192,8 milyar USD	216,3 milyar USD	238,4 milyar USD
İthalat (Ticaret Bak.) kümülatif	364,3 milyar USD	361,8 milyar USD	84,1 milyar USD	168,6 milyar USD	252,8 milyar USD	282 milyar USD	311,7 milyar USD
İhracatın İthalatı Karşılama Oranı (Ticaret Bak.)	69,80%	70,70%	75,70%	74,40%	76,30%	76,70%	76,50%
Türkiye Brüt Dış Borç Stoku ve GSMH'ya oranı (HMB)	459,2 milyar USD (%50,7)	499,8 milyar USD (% 44,7)	506,8 milyar USD (% 43,8)	511,9 milyar USD (% 42,6)	525,8 milyar USD (%41,7)		
CDS	501,94	280,23	237,28	255,5	271,29	254	259,7
FİYAT İSTİKRARI							
TÜFE (TÜİK)	64,27%	64,77%	68,50%	71,60%	49,38%	48,58%	47,09%
ÜFE (TÜİK)	97,72%	44,22%	51,47%	50,09%	33,09%	32,24%	29,47%
FINANSAL İSTİKRAR							
Toplam Krediler (BDDK)	7,5 trilyon TL	11,6 trilyon TL	12,8 trilyon TL	13,8 trilyon TL	14,9 trilyon TL	15,2 trilyon TL	15,6 trilyon TL
Toplam Mevduat (BDDK haftalık veriler)		14,8 trilyon TL	15,4 trilyon TL	16,4 trilyon TL	16,2 trilyon TL	18,2 trilyon TL	18,5 trilyon TL
Kredi/Mevduat Oranı (BDDK haftalık veriler)		75,20%	85,68%	84%	91,97%	85,90%	87,39%
Tüketici Kredileri ve Bireysel Kredi Kartları	1,53 trilyon TL	2,66 trilyon TL	3 trilyon TL	3,19 trilyon TL	3,45 trilyon TL	3,5 trilyon TL	3,6 trilyon TL
TCMB Ticari Krediler Faizi	14,02%	53,48%	66,29%	62,30%	59,02%	59,87%	60,24%
KAMU MALİYESİ							
Bütçe Açığı ve gerçekleşme oranı ve artış oranı (Bümko aylık bütçe uygulama sonuçları)	139 milyar TL (gerçekleşen)	1,3 trilyon TL (gerçekleşen)	513,4 milyar TL (%19,4)	747,1 milyar TL (%28) (%54,6)	1,074 trilyon TL (%40,5) (%109,5)	1,26 trilyon TL (%47,%) (%107,3)	1,27 trilyon TL (%48,2) (%139,8)
Bütçe Açığının GSYH daki Payı (Bümko)	1%	5,40%	(2024 bütçe hedefi) %6,4				

ÖNCÜ GÖSTERGELER							
Sanayi Üretim endeksi ve yıllık değişim oranı (TÜİK/tak.etak.ar.san.ür.end.)	118,7 (%1,8)	121,4 (2,3)	110,8 (% 4,3)	105,3 (-%4,7)	106,4 (-%2,4)	107,9 (-%3,1)	
İmalat Sanayi Kapasite Kullanım Oranı (MA) (TCMB)	76,5	77,5	77,2	76,2	74,90%	74,90%	75,60%
Perakende Satış Hacmi Endeksi ve yıllık artış oranı (TA) (TÜİK)	147,1 (%24,6)	168,1 (%14,2)	156,8 (%19,8)	159,6 (% 8,6)	168,1 (%15,9)	164,5 (%15)	
Tüketici Güven Endeksi (MA) (TÜİK)	75,6	77,4	79,4	78,3	80,6	80,6	81,3
Reel Kesim Güven Endeksi (ekonomik güven end.) (MA) (TÜİK)	101,6	103,4	103,5	100,5	99,2	102,2	103,4
Konut Satış Sayısı	1.485.622	1.225.926	105.394	79.313	140919	165.138	153.014
İSO Türkiye İmalat PMI			50	47,9	44,3	45,8	48,3
Dünya Kompozit PMI (İSO)		51	52,3	50,9	48,8		
ABD PMI					47,30		
Euro Bölgesi PMI				45,80	45,00		

1. Büyüme

BDDK, kredilerde uygulanan risk ağırlıklarını yeniden düzenledi. Önceden, tarım kredileri, KOBİ kredileri, ihracat ve yatırım kredileri ile kamu kurumları, kamu iktisadi teşebbüsleri ve bunların bağlı ortaklıklarına verilen krediler, kurumsal kredi kartları ve finansal kuruluşlara sağlanan krediler hariç olmak üzere ticari nakdi kredilere %200 oranında yüksek bir risk ağırlığı uygulanıyordu. Yeni değişiklikle birlikte bu oranlar, kredi derecesine göre yüzde 20, yüzde 50 veya yüzde 100 olarak belirlendi. Bu sayede bankalar, daha düşük risk ağırlığına sahip olan kredilere daha fazla kaynak ayırabilecek ve böylece kredi hacmini artıracak. Bu düzenleme büyümeyi az da olsa endirekt olarak olumlu yönde etkileyecektir.

2. İstihdam

İstihdam verilerinde geniş tanımlı işsizlik olarak adlandırılan atıl işgücü oranı makro anlamda daha anlamlı bir veri olduğundan, bu veriye baktığımızda, 2022'de % 21,4, 2023'de % 24,70, 2024 Ekim sonu itibarıyla % 27,60'a yükselmiştir. Bu durum hem uygulanan dezenflasyon programı, hem de global ekonomideki durgunluğun doğal sonucu olarak ortaya çıkmaktadır.

3. Ödemeler Dengesi

Cari açık Ekim sonu itibariyle 7,6 milyar USD'a gerilemiştir. Esas olarak ithalatın daralması nedeniyle, ihracatın ithalatı karşılama oranı % 76,5'a yükselmiştir. Bu durum büyümedeki düşüğe paralel seyretmektedir.

4. Fiyat İstikrarı

Kasım sonu itibariyle TÜFE %47,09, ÜFE %29,47'e gerilemiştir. Görüldüğü üzere enflasyondaki düşüş hızı istenen seviyede değildir. Bu durum sınırlı kur artışı nedeniyle maliyet baskısının hafiflemesine rağmen, özellikle Devlet kaynaklı talebin istenen ölçüde baskı altına alınamadığını göstermektedir.

Öte yandan Merkez Bankası, politika faizinde 250 baz puan indirime giderek, faizi yüzde 47,5 seviyesine çekerek, uygulanan dezenflasyon programının sonuna yaklaşıldığını göstermiştir.

5. Finansal İstikrar

Kasım sonu itibariyle kredi/mevduat oranı %87,39 olup, 2023 deki % 75 oranının bir hayli üstündedir. Bu durum bankacılık sektörünün normal işleyişine uygun ve olumludur. Kasım sonu itibariyle tüketici kredileri ve bireysel kredi kartları toplamı 3,6 trilyon TL olup 2023'e göre reel olarak bir düşüşü işaret etmektedir.

6. Kamu Maliyesi

Kasım sonu itibariyle bütçe açığı 1,27 trilyon TL, geçen yıla göre artış oranı %139,8'dir. Gerçekleşme oranı ise % 48,2'de kalmıştır. Buradaki tablo Aralık sonu itibariyle açıklanacak veriler ile netlik kazanacaktır.

7. Öncü Göstergeler

Fed, 17-18 Aralık'taki yılın son toplantısında da politika faizini 25 baz puan düşürerek yüzde 4,25-4,50 aralığına indirmiştir. Böylece FED bu yıl art arda 3 toplantıda toplam 100 baz puanlık faiz indirimine gitmiş oldu.

FED, enflasyonun sürdürülebilir bir şekilde yüzde 2 'e düşürülmesini hedeflemektedir.

ABD'de Haziran 2022'de yıllık bazda yüzde 9 ile 1981'den itibaren en yüksek seviyeyi gören enflasyonun, son olarak kasımda yıllık bazda yüzde 2,7 olarak kaydedilmesi ve çekirdek enflasyonun da yüzde 3,3 seviyelerinde gerçekleşmesi FED'in bu süreçte faiz indirimlerine olanak tanıdı. Bu gelişme, Dünya ekonomisini ve Türkiye ekonomisini olumlu etkileyecektir.

Bu arada Türkiye'deki imalat sanayi kapasite kullanım oranında hafifte olsa bir yükselme, tüketici ve reel kesim güven endekslerinde keza yükselme, en önemlisi İSO imalat PMI'da belirgin bir yükselme görülmektedir. Bu durum bir yandan dezenflasyon programının sonuçları alınmaya başlanırken diğer yandan ekonominin de yavaşta olsa durgunluktan çıkmaya başladığını göstermektedir.

Bülent ÇAKAR

Bu yayını Batı YMM ve Bağımsız Denetim A.Ş. ortakları Yeminli Mali Müşavirler tarafından titizlikle hazırlanmaktadır. Amacımız mevzuat ve uygulamadaki değişiklikleri yorumlarımızla birlikte zamanında okuyucularımıza ulaştırmak ve genel anlamda yol gösterici olmaktır. Uygulamaların açıklanan hususların kendi özel durumlarına uygulanması konusunda Batı YMM ve Bağımsız Denetim A.Ş. ile bağlantı kurmalarını tavsiye ederiz. Bu yayındaki bilgilere dayanılarak yapılan uygulamalar nedeniyle doğabilecek zararlardan Batı YMM A.Ş. ortakları, çalışanları ve yazarları herhangi bir yükümlülük ve sorumluluk kabul etmemektedirler.